

GHOSTS

Lha mo is ten years old. Her family has six people. She likes to listen to folktales. Her grandmother tells her stories at night. She can tell many stories now. She tells stories to her classmates at school.

One night, Lha mo asks her grandmother, "Tell me a story about ghosts?"

"You will be scared if I tell you a ghost story," her grandmother says.

"I have you. I am not afraid. Please tell me one?" Lha mo begs.

"Ghost stories are dangerous. When we tell a ghost story, a ghost may come near us," the grandmother says.

"Where is the ghost?" Lha mo asks.

"We cannot see him. Ghosts live in the air," the grandmother says.

"I don't believe there is a ghost in the air," Lha mo says.

"OK. Ghosts are like people. Some are bad and some are good. I will tell you a kind ghost's story. A young ghost is flying in the air. He feels lonely and wants to find a friend. He sees some children running in a yard. He flies down and tries to play with them. He is invisible. Children see him when he enters a child. The ghost needs a body. Then he can speak and play with others. He enters a child's body. All the children cry and run away. The ghost understands that he hurts the child. He leaves the child and flies away. He never comes back to earth," the grandmother tells Lha mo.

"Well, what about bad ghosts?" Lha mo asks.

"They were unhappy when they were alive. They died and became ghosts. These ghosts always scold their family members. These ghosts think their family did not give them a good life. They want to know the reasons. They come near their family. They enter a family member's body. They ask why. People call them bad ghosts." the grandmother says.

I am less afraid of ghosts. I think they are not dangerous.

I tell my playmates. They are also less afraid of ghosts.

འདྲི།

ལྷ་མོ་ལོ་ན་བཅུ་ལ་སོན་ཡོད་པ་དང་མིའི་བྱིས་ཚང་ལ་མི་དྲུག་ཡོད། ཁོ་མོ་གནའ་གཏམ་ལ་ཉན་རྒྱུར་ཉ་ཅང་དགའ། མོ་མོས་མཚན་མོར་ཁོ་མོ་

ལ་གནའ་གཏམ་བཤད་བཞིན་ཡོད། ད་ལྟ་ལྷ་མོས་རྒྱུད་གཏམ་མང་པོ་བཤད་ཤིས། མོས་སློབ་གྲུའི་ནང་དུ་སློབ་གྲོགས་ཚོར་རྒྱུད་གཏམ་བཤད་བཞིན་ཡོད།

ཉེན་ཞིག་གི་མཚན་མོར། ལྷ་མོས་མོ་མོ་ལ་ང་ལ་འདྲེ་ཡི་སྐོར་གྱི་གནའ་གཏམ་ཞིག་བརྗོད་རོགས་ཞེས་རེ་བ་ལྟས།

མོ་མོས་འདྲེ་གཏམ་བཤད་ན་ཁྱོད་རང་སྐྱུག་འགོ་ཞེས་ལབ།

ང་ལ་ཁྱོད་ཡོད་པས་སྐྱུག་དགོས་དོན་ཡི་ནས་མི་འདུག་གཅིག་བཤད་ཀྱང་ཚོག་ཞེས་ལྟ་བ་བྱས།

འདྲེ་གཏམ་ཚང་མ་འཛིགས་སུ་རུང་ཞིག་ཡིན།

ང་ཚོས་འདྲེ་གཏམ་བརྗོད་སྐབས་འདྲེ་ཞིག་ང་ཚོའི་གམ་དུ་སླེབས་ཡོང་ཞེས་མོ་མོས་ལན་བཏབ།

ལྷ་མོས་འདྲེ་གང་ན་ཡོད་ཞེས་དྲིས།

མོ་མོས་འདྲེ་ཁ་དབུགས་གྱི་ནང་དུ་ཡོད། ང་ཚོའི་མིག་གིས་མཐོང་མི་ཐུབ་ཞེས་བཤད།

ཁ་དབུགས་གྱི་ནང་དུ་འདྲེ་ཡོད་མི་སྲིད། ང་ལ་ཡིད་ཆེས་རུང་ཅོམ་ཡང་མེད་ཞེས་ལན་ལྷོག།

མོ་མོས་བཤད་རྒྱུར། ཚོག་གི་འདྲེ་དང་མི་གཅིག་མཚུངས་རེད། འདྲེ་ལ་ལ་ངན་པ་ཡིན་ལ་ཁ་ཤས་ལ་བྱམས་བརྗེ་ལྡན། ངས་ཁྱོད་ལ་འདྲེ་བཟང་

བོ་ཞིག་གི་རྒྱུང་གཏམ་ཞིག་བཤད། འདྲེ་ལོ་རྒྱུང་ཞིག་མཁའ་དབྱིངས་སུ་འཕུར་བཞིན་ཡོད། ཁོས་ཁེར་རྒྱུང་གི་ཚོར་བ་དེ་མ་བཟོད་པར་གྲོགས་པོ་ཞིག་
 བཅའ་འདོད་སྐྱེས། ཁོས་བྱིས་པ་འགའ་ར་སྐོར་ནང་དུ་ཚེད་བཞིན་པ་མཐོང། ཁོ་རང་ས་ལ་བབས་པ་དང་བྱིས་པ་དེ་ཚོ་དང་མཉམ་དུ་ཚེད་གྲབས་བྱས།
 འདྲེ་གཟུགས་མེད་ཡིན། ཁོ་རང་བྱིས་པ་ཞིག་གི་ལྷས་ལུང་དུ་འཇུག་ན་མི་གཞན་གྱིས་མཐོང་ཐུབ་པ་དང་སྐད་ཆ་བཤད་ཐུབ། ཁོ་ད་གཟོད་བྱིས་པ་ཚོ་
 དང་མཉམ་དུ་ཚེད་ཐུབ། དེ་ནས་ཁོ་བྱིས་པ་ཞིག་གི་ལྷས་ལུང་དུ་འཇུག། བྱིས་པ་གཞན་དག་ཚང་མ་ཏུ་འབོད་བྱེད་ཞོར་བྲོས་སོང། འདྲེ་དེས་རང་ཉིད་
 གྱིས་བྱིས་པ་ཚོར་གཞོད་སྐྱེལ་བ་རྟོགས་རྗེས་ས་ཆ་དེ་དང་གཏམ་ཏུ་གྲེས་སོང།

དེ་ན་འདྲེ་ངན་པ་ཚང་མ་ག་འདྲ་རེད་ཞེས་ལྷ་མོས་ཡང་བསྐྱར་དྲིས།

མོ་མོས་འདང་ཞིག་བརྒྱབ་རྗེས་འདི་ལྟར་ལན་བཏབ། ཁོ་ཚོ་གསོན་ཡོད་དུས་འཚོ་བ་སྦྱིད་པོ་ཞིག་མ་ཡོང་བ་དང་ཚོ་ལས་འདས་རྗེས་བག་
 ཆགས་ཀྱི་དབང་གིས་འདྲེ་ཅུ་ལྟར་བ་རེད། འདྲེ་འདི་ཚོས་རང་གི་པ་མ་དང་གཉེན་ཉེ་རྒྱུན་ཏུ་འཁང་ར་བྱེད་དཔེན་ཡོད། བྱིས་མི་རྣམས་ཀྱིས་ཁོ་ཚོར་
 འཚོ་བ་ཡག་པོ་ཞིག་རོལ་སྐྱོད་བྱེད་པའི་གོ་སྐབས་སྤྲད་མ་སོང་སྟེ་གྱིན་ཡོད་པ་དང་རྒྱ་མཚན་ཅི་ཡིན་པ་ཤེས་ན་འདོད་ཡོད། དེ་ནས་ཁོ་ཚོ་རང་བྱིས་
 ཏུ་སྐྱབས་པ་དང་བྱིས་མི་ཞིག་གི་ལྷས་ལུང་དུ་འཇུག་ནས་གཉེན་ཉེ་ལེ་བདའ་བྱེད་སྲིད། མི་རྣམས་ཀྱིས་ཁོ་ཚོར་འདྲེ་ངན་པ་ཞེས་འབོད་གྱིན་ཡོད།

ད་ལྟ་ང་རང་འདྲེ་ལ་ཚུང་ཅོམ་ལས་མི་སྐྱབ། ངས་བསམ་ན་ཁོ་ཚོ་དེ་འདྲེའི་འཇིགས་སུ་རུང་བ་ཞིག་མ་རེད།

ངས་ཚེད་གྲོགས་ཚོར་ཡང་རྒྱུང་གཏམ་འདི་བཤད་པ་ཡིན། ཁོ་ཚོ་ཡང་ཚུང་ཅོམ་ལས་སྐྱབ་གི་ན་མེད།

Words and Expressions ཐ་བརྟན་དང་བརྗོད་ཚུལ།

family བྱིས།	scare སྐྱབ་པ།	young ལོ་རྒྱུང་གཞོན་ནུ།
her ཁོ་མོའི། མོའི།	say བཤད་པ།	fly འཕུར་བ།
she ཁོ་མོ།	afraid སྐྱབ་པ།	invisible མཐོང་མི་ཐུབ་པ།
like དགའ་བ།	dangerous འཇིགས་སུ་རུང་བ།	feel ཚོར་བ།
listen ཉན་པ།	when རྣམ་ཞིག།	lonely ཁེར་རྒྱུང་།
folktale གནའ་གཏམ།	come ཡོང་བ།	children བྱིས་པ།
grandmother ཚོ་མོ།	near ཉེ་འགམ།	family members བྱིས་མི།
tell བཤད་པ། བརྗོད་པ།	us ང་ཚོ།	yard ལྷས་པ། ཚེད་པ།
story རྒྱུང་གཏམ།	where གང་ན། གང་དུ།	play ཚེད་པ།
night མཚན་མོ།	air མཁའ་དབྱུགས།	them ཁོ་ཚོ།
classmate རྒྱལ་གྲོགས།	bad ངན་པ།	enter འཇུག་པ།
ghost འདྲེ།	kind བཟང་པོ།	need འཕོ་བ། དགོས་པ།

speaking (མཁེན་པ།)	reason (རྒྱ་མཚན།)	they (ཁོ་ཚོ།)
unhappy (མི་སྐྱིད་པ།)	find (འཚོལ་བ།)	listen to (གང་ཞིག་ལ་ཉན་པ།)
alive (གསོན་པ།)	hurt (གཞོན་པ།)	at night (མཚན་མོའི་དུས།)
become (འགྱུར་བ།)	cry (རུ་བ།)	at school (སློབ་གྲྭ་གནས་པའི་སྐབས།)
die (ཤི་བ།)	their (ཁོ་ཚོའི།)	run away (བྱོས་སོང་བ།)
scold (ལེ་བདའ། འཁང་བ།)	why (ཅི་ཞིག་ལ། (རྒྱ་མཚན།))	fly way (འཕུར་སོང་བ།)
think (བསམ་སློབ་གཏོང་བ།)	less (ཉུང་ཤས། ཉུང་ཅམ།)	fly down (མར་འཕུར་བ།)
give (རྒྱུ་བ།)	playmates (ཚེད་ཕྱོགས།)	afraid of (གང་ཞིག་ལ་སྐྱག་པ།)

Put these words in the blanks below to make correct sentences.

གཤམ་གྱི་མིང་ཚིག་དག་ལ་སྐོང་ནང་དུ་བྲིས་ནས་ཚིག་གྲུབ་ཡང་དག་པར་གཏོང་དགོས།

- running leaves like flies good feels speak kind play
hurts find sees enters needs cry run young invisible
flying understands

Ghosts are _____ people. Some are bad and some are _____. I will tell you a _____ ghost's story. A _____ ghost is _____ in the air. He _____ lonely and wants to _____ a friend. He _____ some children _____ in a yard. He _____ down and tries to _____ with them. He is _____. Children see him when he _____ a child. The ghost _____ a body. Then he can _____ and play with others. He enters a child's body. All the children _____ and _____ away. The ghost _____ that he _____ the child. He _____ the child and flies away. He never comes back to earth.

Put these sentences in the correct order. Which one is first, second, third, and so on.

ཚིག་གྲུབ་འདི་དག་སློབ་ཚན་དང་འབྲེལ་ནས་དང་པོ། གཉིས་པ། གསུམ་པ་སོགས་གང་ཡིན་པ་ཡང་དག་པའི་གོ་རིམ་ལྟར་བསྐྱིག་དགོས།

_____ They died and became ghost.	_____ Lha mo is ten years old.
_____ All the children cry and run away.	_____ The ghost need a body.
_____ They are less afraid of ghosts.	_____ They want to know the reasons.
_____ A ghost is flying in the air.	_____ Ghost stories are dangerous.
_____ He never comes back.	

Each sentence has one mistake. Correct the mistakes.

ཚོགས་གྲུབ་རེ་རེ་ཡིག་ནོར་གཅིག་ཡོད་པ་དང་དེ་རྣམས་དག་བཙོས་བྱེད་དགོས།

- 1] Their were unhappy. _____
- 2] They becomes ghosts. _____
- 3] Ghosts scold them family members. _____
- 4] They did not gives them a good life. _____
- 5] They want to knew the reasons. _____
- 6] They come near their a family. _____
- 7] They enter the family number body. _____
- 8] They ask whys. _____
- 9] People call they bad ghosts. _____
- 10] Them were alive. _____

Put these words in the blanks below to make correct sentences.

གཤམ་གྱི་མིང་ཚོགས་དག་ཁ་སྐོང་བྱས་ནས་ཚོགས་གྲུབ་ཡང་དག་པར་གཏོང་དགོས།

ghosts have am me begs her asks tell us says are

- 1] Lha mo _____ her grandmother.
- 2] "You will be scared if I tell you a ghost story," _____ grandmother says.
- 3] "I _____ you.
- 4] I _____ not afraid.
- 5] Please tell me one?" Lha mo _____.
- 6] "Ghost stories _____ dangerous.
- 7] We _____ a ghost story.
- 8] "Tell me a story about _____?"
- 9] A ghost may come near _____.
- 10] The grandmother _____.

Circle the correct word in each sentence below. གཤམ་གྱི་ཚོགས་གྲུབ་རེ་རེ་ནང་གི་ཡང་དག་པའི་ཡི་གེར་རྟགས་རྒྱག་དགོས།

They *were/are* unhappy when they were *alive/living*. They died/dead and became ghosts. These ghosts always *scold/scolds* their family *members/member*. These ghosts *think/thinking* their family did not give them *a/the* good life. They want to *know/knows* the reasons. They come near *their/them* family. They enter *a/the* family member's body. They *ask/asks* why. People call *them/they* bad ghosts.

Put the words in brackets<> in the correct order. Write each sentence correctly.

གཤམ་གྱི་མིང་ཚོག་དག་ཡང་དག་བའི་གོ་རིམ་ལྟར་བསྒྲིག་པ།

- 1] They <died ghost became and>.
- 2] All < run children cry the and away>.
- 3] They < afraid are of less ghosts>.
- 4] A < flying ghost air in is the>.
- 5] He < back never comes >.
- 6] Lha mo< years is old ten >.
- 7] The < body ghost a need>.
- 8] They < the to reasons know want >.
- 9] Ghost < dangerous are stories>.

Write answers to these questions. གྲི་བ་འདི་དག་ལ་ལན་ཟློན།

- 1] How old is Lha mo?
- 2] How many poeple does Lha mo's family have?
- 3] What does Lha mo like to listen?
- 4] Who tells Lha mo stories?
- 5] Where does Lha mo tell stories to her classmates?
- 6] When does Lha mo's grandmother tell her stories?
- 7] What are dangerous?
- 8] When do ghosts may near us?
- 9] Where is the ghost?
- 10] Who doesn't believe there is a ghost in the air?
- 11] Do you agree that ghost are like people?
- 12] Who is flying in the air?
- 13] Why does the young ghost want to find a friend?
- 14] Who is invisible?
- 15] Why does the ghost need a body?
- 16] Why does ghost can not speak?
- 17] Why do all the children run away?
- 18] Why does the kind ghost leave the child's body?
- 19] Who tells Lha mo the bad ghost's stories?
- 20] Why were bad ghosts unhappy?
- 21] When do people become ghost?
- 22] Why do bad ghosts scold their family?

